

AZ ÉRDEKHÁZASSÁG KÖZBIZTONSÁGI RELÁCIÓI

Bevezetés

„Feleség külföldről (érdekházasság), reális? Ugyanis egy szegényebb ázsiai, kelet-európai országból biztos szívesen jönne ide lakni egy nő. Egyszerűbb lenne, mint a magyar lányokkal próbálkozni (...), engedelmesek, és a háztartást is el tudják látni.”⁶⁹³

„Én egy 22 éves, nehéz körülmények között élő lány vagyok és érdekházasságot fontolgatok egy Németországban élő török férfivel. Neki az uniós papírok, nekem meg pénz kell. Van valaki akinek van hasonló tapasztalata, van aki megcsinálta ezt és megbánta? Vagy éppenséggel bejött neki az üzlet? Kérem, segítsen dönteni. Előre is köszönöm.”⁶⁹⁴

A fenti internetes bejegyzések sorát lehetne tovább is folytatni, de e tanulmánynak nem az ilyen megnyilvánulások feldolgozása a célja, pusztán jelzés értékű, hogy nálunk is a publikum elé tárják magánszemélyek ilyen irányú terveiket, elképzeléseiket, a közösség tagjaitól kérve tanácsot, segítséget, várva véleményt.

A jelenség nálunk is létezik, ez nem vitás, és ezt nem pusztán a fenti témaindítók jelzik, hanem e kijelentés szakmailag is megalapozott, ahogy azt később majd látni fogjuk. Ugyanakkor még két dolgot érdemes kiemelni: jelen publikációmban a migrációs vetületű érdekházasságnak a hazánkat elsősorban érintő körével, nevezetesen a harmadik országbeli állampolgárok által a személyek szabad mozgáshoz és tartózkodáshoz való jogának megszerzése céljából kötött házasságokkal foglalkozom, az ezen jog hatálya alá nem tartozó harmadik országbeliek között kötött házasságok körében nem merül fel az érdekházasság problémája. Hogy mi ennek az oka, az a tanulmány későbbi részében kerül kifejtésre.

Az idegenrendészeti értelemben vett érdekházasság fogalma, a szabad mozgáshoz és tartózkodáshoz való joggal bíró családtagok köre az uniós és a magyar jogban

Az érdekházasság fogalmát a Tanács érdekházasság elleni küzdelemről szóló 1997. évi állásfoglalása⁶⁹⁵ adja meg, melyet a szabad mozgás és tartózkodás jogát gyakorlók tekintetében pontosít, kiegészít a Bizottság egy 2009-es közleményében⁶⁹⁶. A két uniós jogi aktust alapul véve, a fogalom a következőképpen határozható meg:

⁶⁹³ Forrás: http://www.gyakorikerdesek.hu/csaladi-kapcsolatok_eskuvo_2994606-feleseg-kulfoldrol-erdekhezassag-realis (Letöltés ideje: 2012. 06. 28.)

⁶⁹⁴ Forrás: <http://www.nlcafe.hu/forum/?fid=441&topicid=292731> (Letöltés ideje: 2012. 06. 28.)

⁶⁹⁵ Council Resolution of 4 December, 1997 on measures to be adopted on the combating of marriages of convenience (97/C 382/01). Forrás: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:1997:382:0001:0003:EN:PDF>

⁶⁹⁶ A Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek és a Tanácsnak, Az Unió polgárainak és családtagjaiknak a tagállamok területén történő szabad mozgáshoz és tartózkodáshoz való jogáról szóló 2004/38EK irányelv jobb átültetéséhez és alkalmazásához nyújtott iránymutatásról, 16. Forrás: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2009:0313:FIN:HU:PDF> (Letöltés ideje: 2012. 06. 28.)

Az érdekházasság az uniós polgár, illetőleg jogszerűen tartózkodó harmadik országbeli állampolgár és egy harmadik országbeli állampolgár között létrejött házasság, melynek egyetlen célja a joggal való visszaélés és a tartózkodási jog megszerzése. Egy mondat erejéig itt hadd jegyezzem meg, hogy új jelenségként terjedőben van Európa-szerte az érdek élettársi kapcsolatok kötése, fenti fogalom-meghatározás a Bizottság értelmezésében e kapcsolatokra analóg módon alkalmazható.

A definícióból két elemet emelnék ki: az uniós polgár és a harmadik országbeli állampolgár kategóriáját. Uniós polgár alatt értünk valamennyi olyan polgárt, aki valamely tagállamnak állampolgára. E körben azonban e helyütt szükséges egy kiterjesztést is tennünk: a szabad mozgáshoz és tartózkodáshoz való jog nem pusztán az uniós tagállamainak állampolgárait, hanem az Európai Gazdasági Térségben részes államok, így Norvégia, Izland, Liechtenstein polgárait, valamint Svájc állampolgárait is megilleti, így a továbbiakban uniós polgár alatt – az uniós joggal összhangban – értendő valamennyi felsorolt ország polgára. Harmadik országbeli mindazon személy, aki ezen országok egyikének állampolgárságával sem rendelkezik. És itt jutunk el a tanulmány gerincét képező kérdéshez: a személyek szabad mozgáshoz és tartózkodáshoz való jogához, mely jogot élvezik nem pusztán a felsorolt államok polgárai, hanem az őket kísérő vagy hozzájuk csatlakozó harmadik országbeli családtagjaik is, állampolgárságuktól függetlenül. E jog mibenlétét és gyakorlásának, egyúttal közrendi, közbiztonsági okokból történő korlátozásának kereteit és a joggal való visszaélés szankcionálhatóságát a 2004/38/EK irányelv határozza meg⁶⁹⁷. A családtagok szabad mozgáshoz és tartózkodáshoz való joga primér jogforrási jogalapra ugyanakkor csak 2009. december 1. napjával tett szert, mely jogalapot az Európai Unió Működéséről szóló Szerződésben⁶⁹⁸ és az Európai Unió Alapjogi Chartájában⁶⁹⁹ találjuk meg.

Anélkül, hogy az uniós jogi szabályozás mélységeibe belemennénk, mely nyilvánvalóan meghaladná a tanulmány tartalmi és formai kereteit is, a legfontosabb különbségre engedjek meg, hogy rávilágítsak! A szabad mozgás és tartózkodás jogával bíró családtagok körét a magyar jog az uniós jognál megengedőbben, liberálisabban határozza

⁶⁹⁷ Az Európai Parlament és a Tanács 2004/38/EK irányelve (2004. április 29.) az Unió polgárainak és családtagjaiknak a tagállamok területén történő szabad mozgáshoz és tartózkodáshoz való jogáról, valamint az 1612/68/EGK rendelet módosításáról, továbbá a 64/221/EGK, a 68/360/EGK, a 72/194/EGK, a 73/148/EGK, a 75/34/EGK, a 75/35/EGK, a 90/364/EGK, a 90/365/EGK és a 93/96/EGK irányelv hatályon kívül helyezéséről (EGT vonatkozású szöveg).
Forrás: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=DD:05:05:32004L0038:HU:PDF> (Letöltés ideje: 2012. 06. 28.)

⁶⁹⁸ Az EuMSz. 79. cikk (2) bekezdése tartalmazza azon, a közös bevándorláspolitikához tartozó jogterületekre vonatkozó másodlagos jogalkotói felhatalmazást, melyek egyike a jogszerűen tartózkodó harmadik országbeliek jogainak, beleértve a más tagállamokban a szabad mozgás és tartózkodás joga gyakorlásának feltételeit meghatározó jogi rendelkezések elfogadására irányul. A rendelkezés jelen formájában – a Lisszaboni Szerződéssel bevezetett módosítást követően – 2009. december 1. napjától hatályos.
Forrás: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2010:083:0047:0200:HU:PDF> (Letöltés ideje: 2012. 06. 28.)

⁶⁹⁹ Az Alapjogi Charta 45. cikk (2) bekezdése értelmében a szabad mozgás és tartózkodás joga a tagállamok területén jogszerűen tartózkodó harmadik országbeliek számára is biztosítható a Szerződésekkel összhangban. A harmadik országbeli állampolgárok szabad mozgáshoz és tartózkodáshoz való joga, mint alapjog a 2009. december 1. napjától hatályos, a Szerződésekkel, mint primér jogforrásokkal azonos jogi kötőerővel bíró Alapjogi Charta egyik fontos eleme, mivel korábban e jog semmilyen elsődleges jogforrásban nem került deklarálásra.
Forrás: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2010:083:0389:0403:HU:PDF> (Letöltés ideje: 2012. 06. 28.)

meg, és ez az a biztonsági rés, amelyet kihasználva hazánkban felütötte a fejét az érdekházasság jelensége. Miben is áll a különbség a két szabályozás, a két családtagi kör között? Az Unió jogában a szabad mozgás és tartózkodás jogát maguk is gyakorló – másik tagállamba költöző, vagy saját tagállamukba visszaköltöző, illetve határon átnyúló szolgáltatást nyújtó – uniós polgárok családtagjai jogosultak szabad mozgásra. A Bizottság kifejezetten rámutatott, hogy a személyek szabad mozgásához való joga az uniós jogi szabályozás keretei között nem terjed ki azon uniós polgárok családtagjaira, akik saját tagállamukban maradván, a szabad mozgás és tartózkodás jogát soha nem gyakorolták. Ugyanakkor az Unió jogában joghézag mutatkozik, mely nézetemmel a szakirodalomban nem vagyok egyedül⁷⁰⁰, ugyanis a saját tagállam polgárainak családtagjaira vonatkozó szabályozásokra uniós jogi normák nincsenek, azok teljes egészében nemzeti jogalkotói hatáskörbe tartoznak. Így lehetséges az, hogy a magyar jog saját állampolgárai harmadik országbeli családtagjaira is kiterjeszti a szabad mozgáshoz és tartózkodáshoz való jogot⁷⁰¹, megteremtve a joggal való visszaélés lehetőségét. Nyilvánvaló ugyanis, hogy a más tagállamból érkező uniós polgárok jogán „nem éri meg” érdekházasságra lépni csak azért, hogy Magyarországra juthasson a külföldi, míg egy magyar állampolgárral megkötött házasság révén megszerzett tartózkodási jogosultság útlevél az Európai Unióba, annak valamely vonzóbb tagállamába, az úti cél ugyanis nyilvánvalóan nem Magyarország, hanem valamely más, fejlettebb nyugati tagállam.

Uniós jogi aktusok az érdekházasság elleni küzdelem jegyében

Mint ahogy arra a definíció tisztázásánál már utaltam is, a legelső és kifejezetten az érdekházasság, az az elleni fellépés tárgyában született jogi aktus a Tanács 1997. december 4-i állásfoglalásában öltött testet. Az állásfoglalásban meghatározásra kerültek azok a szempontok, amelyek az érdekházasság gyanúját vethetik fel az eljárások során. Így tipikusan ilyen körülménynek minősül a házastársi életközösség hiánya, az, ha a házastársak a házasságkötés előtt soha nem találkoztak, ellentmondásosan nyilatkoznak a másokra vonatkozó releváns személyes körülményekről, első találkozásukról, nincs közös beszélt nyelv, a házasságért cserébe meghatározott összeg került kifizetésre, mely nem képezi adott ország szokásjogának részét, a külföldi esetében korábban már érdekházasság vagy más visszaélés került megállapításra. Érdekházasság gyanújának felmerülése esetén a kompetens nemzeti hatóságok az ennek vizsgálatára irányuló eljárást folytathatnak le, melynek keretében meghallgathatják a feleket és amennyiben bizonyítást nyert az érdekházasság fennállása, a tartózkodási engedélyt visszavonják, kiállítását vagy meghosszabbítását megtagadják.

E meglehetősen szűkszavú, a jelenséggel részleteibe menően nem foglalkozó uniós jogi eszköz valamelyest történő „aktualizálását” hivatott elvégezni a Bizottság 2009. évi, a 2004/38/EK irányelv hatékonyabb átültetését célzó iránymutatásokat megfogalmazó közleménye, melyben külön fejezetet szentel az érdekházasság jelenségének, a tagállami hatóságokat megillető fellépési lehetőségnek és korlátainak. A szabad mozgás és tartózkodás jogával rendelkező uniós polgárok és harmadik országbeli állampolgár

⁷⁰⁰ Kees Groenendijk, Family Reunification as a Right under Community Law, European Journal of Migration and Law (2006) No. 8, 215-217. o.

⁷⁰¹ A szabad mozgás és tartózkodás jogával rendelkező személyek beutazásáról és tartózkodásáról szóló 2007. évi I. törvény (a továbbiakban: Szmvt.) 1. § (1) bekezdés c) pontja terjeszti ki a törvény személyi hatályát a magyar állampolgárok harmadik országbeli családtagjaira.

családtagjaik vonatkozásában a 2004/38/EK irányelv ugyanis – meglepő módon, különös figyelemmel arra, hogy a liberális szabályozás táptalaja az érdekkapcsolatok mindennemű formájának – pusztán egyetlen cikket szentel a témának, amikor felhatalmazza a tagállamokat az érdekházasságokkal, általában véve a joggal való visszaélés mindenfajta módjával szembeni fellépésre. Az intézkedések során ugyanakkor alkalmazni rendeli az arányosság követelményét és a közrendi, közbiztonsági okokból történő korlátozásra vonatkozó eljárási garanciák köréből a határozatokról való értesítésre vonatkozó rendelkezéseket, a jogorvoslati jogot és a kiutasító határozat végrehajtásának felfüggesztésére irányuló kérelem, továbbá a védekezés jogorvoslati eljárásban történő személyes előterjeszhetőségének lehetőségét. Az irányelvbeli szabályozási koncepció érdekessége ugyanakkor, hogy a joggal való visszaéléssel kapcsolatos rendelkezéseket nem a közrendi, közbiztonsági okokból történő korlátozás szabályai között helyezi el, így az uniós jog nem köti ki azon garanciális rendelkezések alkalmazandóságát, amelyek egyébként a közbiztonsági okból történő korlátozás alapjául szolgáló intézkedésekre irányadóak, így: a korlátozás az érintett olyan személyes magatartásán alapulhat, mely valódi, közvetlen, kellően súlyos veszélyt jelent a tagállam közrendjére, közbiztonságára. A korlátozás nem szolgálhat gazdasági célokat és korábbi büntetőítéletek önmagukban nem alapozhatják meg a korlátozást.

Nem alkalmazandóak továbbá az irányelv kiutasítással szembeni védelmet szolgálni hivatott rendelkezései, azaz az érintett beilleszkedésével kapcsolatban figyelembe veendő szempontok. Ennek jelentősége talán abban rejlik, hogy az uniós jog szabadabb mozgásteret akar biztosítani a tagállamok számára a fellépés módjának megválasztásában, ugyanakkor – a közös keretek kidolgozása híján – nem könnyíti a hatékony és eredményes fellépést.

A Bizottság iránymutatásában egyrészt bővíti az érdekházasság gyanúját felvető szempontok sorát⁷⁰², ugyanakkor meghatároz olyan indikatív kritériumokat is, melyek egyértelműen kizárják azt⁷⁰³. Iránymutatást ad a tagállami hatóságoknak a lefolytatandó eljárásukra vonatkozóan, ugyanakkor hangsúlyozza, hogy az eljárás során maradéktalanul érvényesülnie kell az állampolgárságon alapuló hátrányos megkülönböztetés tilalmának, továbbá szem előtt kell tartani a házastársakat megillető, nemzetközi egyezményeken alapuló alapvető jogokat is (házasságkötéshez való jog, családi élet tiszteletben tartásához való jog).

Látható tehát, hogy az Európai Unió jogi aktusaiban meglehetősen perifériára szorítva jelenik meg e, valamennyi tagállam szempontjából jelentős súllyal bíró kérdés. Olyannyira központi a probléma, hogy az Európai Migrációs Hálózat egyik 2012-es kiemelt kutatását képezte a családégyesítési joggal való visszaélés vizsgálatára irányuló tanulmány elkészítése.

⁷⁰² Érdekházasság gyanúja merül fel az alábbi esetekben: a házasságkötésre a harmadik országbelivel szembeni kiutasító határozat meghozatala után került sor, illetve a válásra a tartózkodási jog megszerzését követő rövid időn belül került.

⁷⁰³ Példaként említhető a felsorolásból a hosszú ideje fennálló házasság vagy kapcsolatban élés, közös lakóhely/közös háztartás, hosszú távú, közös felelősséggel járó jogi/pénzügyi kötelezettségvállalás.

Az Európai Migrációs Hálózat vizsgálata: a családegyesítési joggal való visszaélés

Az Európai Migrációs Hálózat (EMH)⁷⁰⁴, mint az Európai Bizottság Belügyi Főigazgatóságán keresztül kifejtett koordinációja mellett – a migrációval és menekültügyvel kapcsolatos információk nyújtásával – a politikai-meghatározást támogatni, egyúttal a nyilvánosságot tájékoztatni hivatott szervezet 2012-ben kiemelt helyen foglalkozott a családegyesítési joggal való visszaélés témakörével. A 2011 decemberében indult kutatás a tagállamok nemzeti kapcsolattartó pontjain keresztül eljuttatott, az EMH által kidolgozott sablon kérdőívben megjelölt kérdésekre adott válaszokat alapul véve célozta a probléma hatókörének, mértékének feltérképezését és a tagállami bevált gyakorlatok összesítését egy átfogó tanulmány elkészítése formájában, egyúttal a szükségesnek ítélt jogalkotási és jogalkalmazási változtatásokra vonatkozóan kimunkált javaslatok megfogalmazása mellett. A 24 tagállam nemzeti kapcsolattartó pontjai által készített nemzeti jelentéseken alapuló átfogó, ún. szintézis-jelentés 2012 júniusában készült el⁷⁰⁵, azonban az előadás megtartásának időpontjáig a szervezet honlapján nem került közzétételre, így annak tartalmi ismertetése az előadásnak nem képezhetette tárgyát. Mindazonáltal jelen tanulmányban nem nélkülözhetem a jelentés megállapításainak vizsgálatát, mely képet adhat arról, amiről a cikk ténylegesen szól: mennyire aktuális a téma, mennyire indokolt foglalkoznunk a kérdéssel?

A tanulmány az érdekházasság fogalmának meghatározásakor a családegyesítési jogról szóló 2003/86/EK irányelv rendelkezéseit veszi alapul, a megadott definíció azonban lényegében nem különbözik a fentebb már ismertetett fogalom-meghatározástól. A kutatás sokkal kiterjedtebb körben vizsgálja a családegyesítési joggal való visszaélés jelenségét, ennek csak egy szeletét képezik a szabad mozgás és tartózkodás jogát gyakorló, vagy e joggal nemzeti jogalkotás révén felruházott harmadik országbeliek körében elkövetett visszaélések.

A jelenség mögött az uniós polgárok oldaláról megbúvó indokok és motiváció feltérképezése során a kutatás arra a következtetésre jutott, hogy elsősorban anyagi, pénzügyi megfontolások állnak a háttérben, Olaszországban és az Egyesült Királyságban szervezett bűnözés épült az érdekházasságok köré, a bűnelkövetői csoportok tarifái a tagállamok tájékoztatásai szerint 5000-10000 EUR, illetve 2000-20000 £ közötti összeget tesznek ki. Nyilvánvalóan további indokok is feltárhatóak a cselekmény mögött. A kérelmező oldaláról egyértelműen az Európai Unióban tartózkodásra jogosító engedély megszerzése vagy az Unióban maradás a fő cél. A kutatás alapján néhány tagállamban rendelkezésre állnak statisztikai adatok az érdekházasság miatt elutasított vagy visszavont engedélyek számáról, azonban ez nem tekinthető általánosnak, pusztán hat tagállam⁷⁰⁶ szolgáltatott ilyen adatokat a kutatáshoz.

A kutatási jelentés konklúziói megerősítik azt az eddig is ismert ténytet, hogy a jelenség mértéke továbbra sem határozható meg egzaktul, összehasonlítható módon. Számos tagállam tesz politikai és jogi lépéseket az érdekházasság elleni fokozott

⁷⁰⁴ European Migration Network (EMN), a szervezet honlapjának elérhetősége: Forrás: <http://emn.intrasoft-intl.com/html/index.html> (Letöltés ideje: 2012. 06. 28.)

⁷⁰⁵ Misuse of the Right to Family Reunification. Produced by the European Migration Network, June 2012. Forrás: http://emn.intrasoft-intl.com/Downloads/prepareShowFiles.do?jsessionid=2EEBD07CD9E77EA466FC0E8836298823?entryTitle=02_Misuse%20of%20the%20right%20to%20FAMILY%20REUNIFICATION (Letöltés ideje: 2012. 06. 28.)

⁷⁰⁶ Belgium, Észtország, Finnország, Lettország, Lengyelország, Norvégia.

erőfeszítések jegyében, mely küzdelem során hasonló kihívásokkal szembesülnek a tagállamok, jelesül: az alapvető jogok védelme iránti jogi kötelezettségvállalás, egyúttal elkötelezettség, a felderítés idő- és egyéb forrásigényessége, a tagállami hatóságok oldalán jelentkező bizonyítási teher, és ahogy arról az uniós jogi aktusok elemzésekor már szó esett, a világos módszertani iránymutatások hiánya is hátráltatja tevékenységük eredményességét. A statisztikai adatok hiánya megnehezíti az információszolgáltatást és érdemi információcserét a tagállamok között, melyre ettől függetlenül – a kutatás eredményei alapján – szükség lenne.

Az érdekházasság jelensége Magyarországon

Joggal vetődik fel a kérdés minden, a tanulmányt olvasóban: kell-e tartanunk attól, hogy nálunk is elterjedőben van az érdekházasság? Ahogy azt már láthattuk a cikk bevezetésében, a társadalom tagjait foglalkoztatja a kérdés, internetes fórumokon, a nagy nyilvánosság előtt osztják meg gondolataikat, kételyeiket egymással, mondhatni, a témát nem kezelik tabuként. Ezentúl, blogbejegyzések is árulkodnak arról, hogy a kérdés jelen van, aktuális, foglalkozni kell vele. Kiemelnék ezek közül egy konkrét esetet: egy egyedülálló, 30-as éveit végén járó, gyermekét egyedül nevelő, a fővárosban élő és dolgozó magyar állampolgárságú nő blogot vezet egy nála 15 évvel fiatalabb egyiptomi férfival való megismerkedésük és házasságkötésük minden körülményéről és lépéséről, beleértve a hatóságok „packázását” a kapcsolatuk hivatalossá tétele és a férfi beutazása elé akadályok gördítése formájában, azokról részletesen beszámol internetes naplójában. Ahogy majd a magyar jelentésből is látni fogjuk, egy tipikus érdekházasság-gyanús esettel állunk szemben; a megismerkedés körülményei „mesébe illőek”, de ne legyenek illúzióink, annál tipikusabbak: internetes közösségi oldalon a férfi felveszi a kapcsolatot a nővel, két héten keresztül sikertelenül próbál vele beszélgetésbe elegyedni, majd a nő beadja a derekát, chatelni kezdenek, néhány hónap elteltével megkéri a nő kezét, úgy, hogy még soha nem találkoztak, és úgy, hogy a nőt minden ismerőse óva inti a kapcsolattól, felhívva a figyelmét az abban rejlő veszélyekre, az érdekházasságra. A frigy végül megkötött, a nő áttért az iszlám hitre a férje iránt érzett szerelemtől vezérelve és szent meggyőződése, hogy kettejük kapcsolata valós érzelmen alapul⁷⁰⁷.

Mindez persze teljes körű képet nem ad nekünk a magyarországi helyzetről, mint ahogy a hivatalos idegenrendészeti statisztikák sem tartalmaznak egzakt adatokat az ilyen jellegű, feltárt esetek számára vonatkozóan, nem beszélve a látenciában maradó, fel nem derített ügyekről. Tényleges számadat tehát nem áll rendelkezésre, mindazonáltal a tartózkodásra jogosító engedélyek számából, az állampolgársági megoszlásból levonhatóak bizonyos következtetések, melyeket alátámasztanak az EMH kutatáshoz kapcsolódó magyar nemzeti jelentésben szereplő megállapítások is.

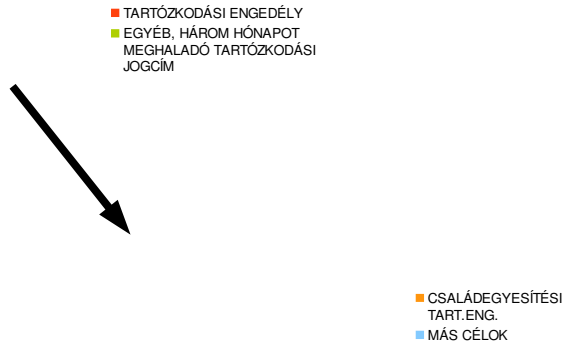
Az alábbi diagramok, a Bevándorlási és Állampolgársági Hivatal 2010-2011. évi statisztikáit alapul véve⁷⁰⁸, a harmadik országbeli állampolgárok részére kiadott tartózkodási engedélyek számát, ezen belül a családtagok részére kiadott tartózkodási kártyák számát mutatják.

⁷⁰⁷ A blog internetes elérhetősége: <http://malak-anapmgtt.blogspot.hu>. Az ismertetett történet forrása: <http://malak-anapmgtt.blogspot.hu/2011/12/2009-november.html> (Letöltés ideje: 2012. 06. 28.)

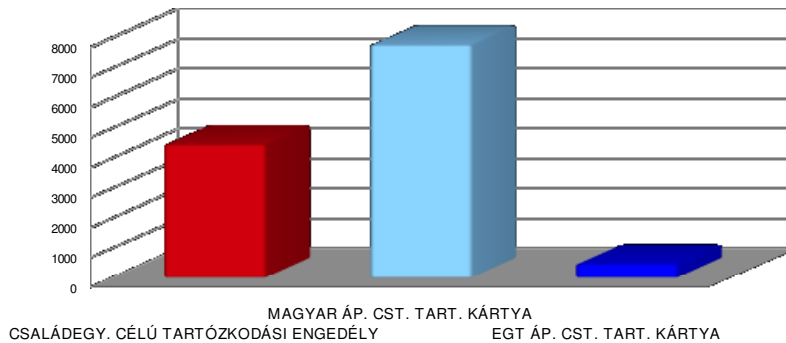
⁷⁰⁸ BÁH Kiadványfüzet 2010-2011., forrás: http://www.bevandorlas.hu/statisztikak_HUN_49.xls (Letöltés ideje: 2012. 06. 28.)

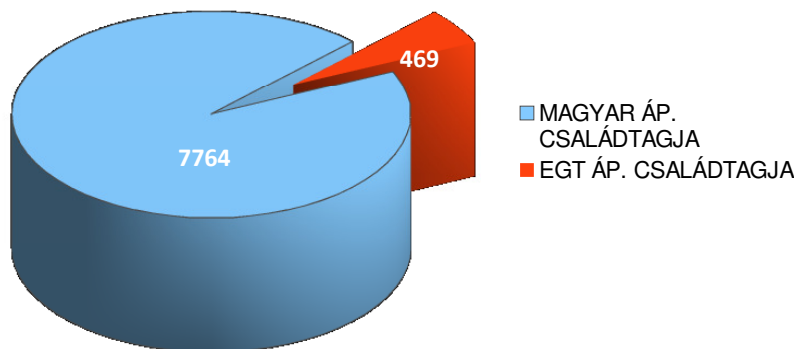
Ahogy az a lenti diagramokon látható, az összes, három hónapot meghaladó tartózkodásra jogosító engedély száma 2011-ben 227 185 volt, melyből 33 108-at tett ki a tartózkodási engedélyek száma, ebből 4452 engedély családegyesítési célból került kiállításra. Az adatok nem a szabad mozgás jogát élvezőkre vonatkoznak, de az összehasonlítás szempontjából jelentőséggel bírnak.

Összesen: 227 185

2011-ben – ahogy azt az alábbi két ábrán szereplő adatsorok mutatják – 7764 esetben került sor tartózkodási kártya kiállítására magyar állampolgár harmadik országbeli családtagja részére, mely majdnem duplája a harmadik országbeliek részére a 2007. évi II. törvény alapján kiállított családegyesítési célú tartózkodási engedélyek számának, és a korábbi évhez képest 10,5%-os növekedést mutat. Egyúttal, figyelemre méltó és elgondolkodtató az az adat, mely az EGT állampolgárok harmadik országbeli családtagjai részére kiadott tartózkodási engedélyek számát mutatja (2011. évben mindösszesen 459), elenyésző számarányról van szó.

A 2011-ben magyar állampolgár harmadik országbeli családtagjaként előterjesztett 1823 kérelemből a hatóság 1342 esetben engedélyező döntést hozott, csupán 50 esetben született elutasító határozat. A tartózkodási kártyák birtokosainak állampolgársági megoszlását vizsgálva, a magyar állampolgárok családtagjait illetően, a következő rangsor állítható fel a kérelmezőket illetően: a lista első és második helyén az ukrán és szerb állampolgárok állnak, az összes engedély összesen körülbelül negyedét kitevő aránnyal, ez indokolt is, figyelemmel a határon túli magyarságra, ugyanakkor a harmadik, negyedik és ötödik helyet a nigériai, orosz és vietnámi állampolgárok foglalják el. Sajnos a statisztikai adatok nem mutatnak teljes képet az ide érkező családtagokkal kapcsolatos helyzetet illetően, mivel a kérelmek 54,74%-át kitevő körbe tartozók állampolgárság szerinti bontását nem végzik el. A nigériai állampolgár családtagok számára vonatkozó idegenrendészeti és bírósági kiutasítási adatok nem állnak rendelkezésre.

A statisztikai adatokból az alábbi következtetések vonhatóak le. Figyelemmel a nagyarányú engedélyre és az állampolgársági megoszlásra, nyilvánvaló, hogy az érdekkapcsolatok, így az érdekből kötött házasságok, a másik oldalról az érdeklődő szülő-gyerek kapcsolatok jelenléte a magyar idegenrendészeti jogalkalmazásban mindennapos problémát jelent, noha pontos számadat nem áll, nem is állhat rendelkezésre, a tendenciák viszont – a statisztikák alapján – világosan kirajzolódnak. E következtetéseket támasztja alá a magyar nemzeti jelentés⁷⁰⁹. A nemzeti jelentés megállapítja, hogy hazánk schengeni csatlakozásával afrikai, illetve egyes arab országok állampolgárai részéről felerősödő törekvés figyelhető meg a magyar állampolgárhoz történő családtagkénti csatlakozásra, a nigériai állampolgárok elsősorban házastársként, míg az ázsiaiak élettársként próbálnak meg a szabad mozgás és tartózkodáshoz való jogra szert tenni. Tipikusan férfiak azok a harmadik országbeliek, akik hazánkba és így az Unióba próbálnak bejutni ilyen módon. Az érdekházasságra lépők megismerkedésének körülményeiről is jó összefoglalót találhatunk a

⁷⁰⁹ EMH Magyarország, Visszaélés a családi együttélés biztosítása céljából kiadott tartózkodási engedélyekkel: Az érdekházasság és a hamis teljes hatályú apai elismerő nyilatkozat, 2012. június. Forrás: <http://emn.intrasoft-intl.com/Downloads/download.do?sessionId=26A35D06F042675E5958483A71B5FF5D?fileID=3104>. (Letöltés ideje: 2012. 06. 28.)

nemzeti jelentésben, a leírtak jól fedik a fentebb ismertetett blogon található információkat, további módja a kapcsolatteremtésnek a nyaralás alkalmával egyedülálló magyar nővel történő megismerkedés, a házasságkötésre nigériaiak esetén gyakran Bécsben vagy Magyarországon kerül sor, a frigy számos esetben muszlim szertartások szerint köttetik. A háttérben rejtőző okokat a jelentés a magyar állampolgár oldaláról az anyagi haszonszerzésben, míg a külföldi részéről a tartózkodási jog megszerzésében határozza meg, ugyanakkor a gyakorlati, jogalkalmazási tapasztalatok alapján kiemeli, hogy az sem ritka, hogy a magyar nő részéről valós érzelmeiről beszélhetünk, az érdekkapcsolat egyoldalúan a külföldi irányából áll fenn, azt a nő nem is sejtí.

A statisztikai adatok is rámutatnak arra a jogi szabályozási anomáliára, mely – ahogy arról a tanulmány elején már volt szó – a szabad mozgás és tartózkodás jogát nemzeti jogalkotói hatáskörben kiterjeszti a magyar állampolgárok családtagjaira is, holott az irányelv alapján őket ez a jog nem illetné meg és az uniós jog ilyen irányú tagállami kötelezettséget sem keletkeztet, s amely alapjául szolgál az érdekházasságot rejtő kérelmek előterjesztésének. Az elutasított kérelmek száma pedig jól jelzi a hatóságok eszköztelenségét, pontosabban, az eszközök csekély voltát az eredményes fellépés lehetőségének, az érdekházasságok hatékony szűrhetőségének és megfelelő szankcionálhatóságának hiányát.

Előremutató ugyanakkor a jogi szabályozásban bekövetkezett azon változás, mely 2010. december 24. napjától a kérelem érdekházasság okán történő elutasíthatóságát és visszavonhatóságát kifejezetten lehetővé teszi, e rendelkezés révén ugyanis közvetlen jogalapot adott a jogalkotó az elutasító döntés meghozatalára, orvosolva a korábbi joghézagot, mely jelentősen nehezítette a jogalkalmazás munkáját⁷¹⁰.

Kitekintés az Európai Unióba – Az Egyesült Királyság példája

Az Egyesült Királyságban 2010-ben 732 208 első tartózkodási engedéllyel ellátott migráns volt, ebből 125 360 fő kapott családtaggyűlési célból tartózkodási engedélyt⁷¹¹. Bevándorlási célszagról beszélünk, mely ugyanakkor nem része a schengeni térségnek, belső határellenőrzését fenntartotta. Mindennek ellenére, az érdekházasság-gyanús esetek száma 2011-ben 1741 volt, és évek óta ismételtelen és egyre jelentősebb arányban növekvő tendenciát mutat⁷¹². A brit hatóságok általi határozott és eredményes fellépés egyik fontos vetülete a média és a sajtó, ezek az ügyek kiemelt figyelmet kapnak a közvéleményben, részben az eredményesen felgöngyölített esetek hatóság általi közvetlen propagálásán, részben a médianyilvánosságokon keresztül. Előadásomban pusztán három hírt emeltem ki abból a csokorból, amely fellelhető az internetes sajtóorgánumban, és amelyek jól fémjelzik a brit jogalkalmazásban felmerülő tipikus eseteket. Az egyik ügyben 20 éves lengyel nőt és 31 éves pakisztáni férfit tartóztatott le az idegenrendészeti hatóság a

⁷¹⁰ Az Szmtv. 14.§ (2) bekezdés értelmében a tartózkodási jog megszerzése érdekében létesített családi kapcsolat a tartózkodási jog megszűnését vonja maga után.

A tartózkodási jog megszűnését megállapító határozat alapján a harmadik országbeli családtag köteles az ország területét a határozat jogerőre emelkedésétől számított harmadik hónap utolsó napjáig elhagyni.

⁷¹¹ Forrás: [http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/population/data/database: Population/International Migration and Asylum/ Residence Permits](http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/population/data/database:Population/International%20Migration%20and%20Asylum/Residence%20Permits) (a két táblázat az alábbi hivatkozásokon érhető el: http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do?dataset=migr_resfirst&lang=en , http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do?dataset=migr_resfam&lang=en).

⁷¹² Az anyakönyvvezetők által jelzett érdekházasság-gyanús esetek száma 2008-ban 344, 2009-ben 561, 2010-ben 934 volt. Forrás: <http://www.bbc.co.uk/news/uk-england-12804182> (Letöltés ideje: 2012. 06. 28.)

házasságkötési ceremónia alkalmával, az anyakönyvi hatóság által észlelt gyanús körülmények alapján⁷¹³. A felek az érdekházasság tényét elismerték. A második ügyben litván nőkből és indiai férfiakból, mint házasulandó felekből és közvetítőkből álló csoportot leplezett le a hatóság⁷¹⁴. A harmadik, és nem egyedülálló esetben anglikán lelkész került a hatóságok látókörébe és érdekházasságok tucatjában anyagi ellenszolgáltatás fejében történő közreműködésért vonták felelősségre⁷¹⁵. Mindhárom esetben az érintett felek a brit jog által kriminalizált cselekmény elkövetéséért bíróság által felelősségvonalra kerültek és szabadságvesztés büntetést kaptak. A brit bevándorlási jogban az érdekházasság, mint a bevándorlási jogszabályok megszegése, bűncselekmény és szabadságvesztés büntetést von maga után.

Az Egyesült Királyságban 2005-ben bevezették, hogy az állandó jelleggel, jogszerűen nem letelepedett külföldieknek a házasságkötéshez be kellett szerezni a belügyminisztérium hozzájárulását (COA – Certificate of Approval Scheme), mellyel az érdekházasságok száma a 2004-es 3578 esethez képest 500 alá esett vissza. Mindazonáltal 2008-ban a Law Lords⁷¹⁶ úgy találta, hogy az „önkényes és igazságtalan hatalom” diszkriminálja a külföldieket, a döntés háttérében egyebek mellett a korábban benyújtott, és az emberi jogok megsértésére hivatkozó fellebbezések, panaszok álltak. A belügyminisztérium álláspontja szerint a rendszer meghaladottá vált, többé már nem alkalmas eszköz az érdekházasságok elleni küzdelemhez, a cél most már sokkal inkább az érdekházasságok felderítése. Az új eszközök az információgyűjtés fokozása, az anyakönyvvezetőkkel és egyházakkal kapcsolatban álló specialisták alkotta csoportok útján, valamint a kényszerintézkedések és a szemtől szembe zajló interjúztatások számának növelése. A COA-rendszert 2011. május 9. napjával helyezték hatályon kívül teljes egészében⁷¹⁷. Mindazonáltal, a rendszer nem vonatkozott az anglikán egyház szertartásai szerint megkötött, az Egyesült Királyságban a polgári házasságkötéssel azonos joghatással bíró házasságokra, amely, mint ahogy már szó is esett róla, nem egy esetben eredményezett visszaélésekben való részvételt, tevékeny közreműködést az egyház tagjai, felszentelt plébánosai részéről.

Az anyakönyvvezetőknek az illetékes hatóságok felé jelentési kötelezettségük van, de az esküvőt nem akadályozhatják meg törvényes ok hiányában⁷¹⁸.

⁷¹³ Forrás: <http://www.dailymail.co.uk/news/article-2114819/Sham-marriage-Polish-woman-arrested-wedding-dress-said-vows-Pakistani-man.html> (Letöltés ideje: 2012. 06. 28.)

⁷¹⁴ Forrás: <http://www.bbc.co.uk/news/uk-wales-16822920> (Letöltés ideje: 2012. 06. 28.)

⁷¹⁵ Forrás: <http://www.telegraph.co.uk/news/religion/9042186/Clergyman-jailed-for-sham-marriage-scam.html> (Letöltés ideje: 2012. 06. 28.)

⁷¹⁶ Hivatalos elnevezésük: 'Lords of Appeal in Ordinary'. A brit Parlament felsőházának (House of Lords) 12 magasan kvalifikált bíróból álló legfelsőbb szintű fellebbviteli bírói testület, mely 2009. július 30. napjáig fejtette ki bírói tevékenységét, ezt követően feladat- és hatáskörét az Egyesült Királyság Legfelsőbb Bírósága vette át. Forrás: <http://www.parliament.uk/about/mps-and-lords/about-lords/lords-types/law-lords> (Letöltés ideje: 2012. 06. 28.)

⁷¹⁷ Forrás: <http://www.ukba.homeoffice.gov.uk/sitecontent/newsfragments/43-abolition-of-coa> (Letöltés ideje: 2012. 06. 28.)

⁷¹⁸ Az anyakönyvvezetők gyakorlatában megtörtént esetről számolt be a Brenti Anyakönyvi Hivatal tisztviselője a sajtónak: az előttük zajló esküvőn a vendégek és tanúk között az egyetlen nő a menyasszony volt. Következő nap ismét esküvőre került sor, a vendégek azonban ugyanazok voltak, mint előző nap, csak a házasulandók és a tanúk cserélődtek.

Az alábbi táblázatban láthatóak a 2010 nyarától 2011 tavaszáig terjedő letartóztatási adatok:

időszak	letartóztatottak száma
2010. nyár	126 fő
2010. november – 2011. január	29 fő
2011. január – március	155 fő

Végezetül, a fejezet zárásaként és arra való figyelemfelhívásként, hogy az ötletek tárháza és a visszaélést elkövetők találegonysága határtalan, álljon itt egy, a BBC oknyomozó riportere által feltárt eset, amelynek során az uniós polgár nem volt tudatában annak, hogy személyes adataival visszaélve, elloptott útlevéle birtokában egy ismeretlen személyazonosságú nő érdekházasságra lépett egy indiai állampolgárságú férfival egy brit anyakönyvvezető előtt, „házasságkötéséről” a brit újságírótól értesült mallorcai otthonában, miután a riporter felgöngyöltette a gyanúsnak tűnő eset körülményeit⁷¹⁹. Szintén e sorozat alkalmával kapott az újságíró jogi tanácsot egy ügyvédtől, hogy hol és hogyan kaphat magának uniós polgárságú menyasszonyt, hogy érdekházasságra lépve továbbra is az országban maradhasson. A rejtett kamerás felvételeken fény derült rá, hogy szervezett bűnözői csoportokon és prostituáltakon keresztül vezet az út az oltárig⁷²⁰.

Az érdekházasság mint közbiztonsági érdeksérelem a magyar jogban

Az érdekházasságok mögött megbúvó közbiztonsági érdeksérelem kérdéskörének vizsgálata során elsőként az Alkotmány és a Büntető Törvénykönyv rendelkezéseit kell segítségül hívunk. A bűncselekmény fogalmi elemei közül a társadalomra veszélyesség az, aminek a fennállása döntő lehet annak eldöntése során, hogy a cselekmény büntetőjogi tényállássá minősítésének feltétele adott-e. A Btk. 10. § (2) bekezdését⁷²¹ – mely a társadalomra veszélyesség fogalmát meghatározza – együtt olvasva az Alaptörvény L) cikkével, a hivatkozott szakaszok értelmében, különös tekintettel a házasság, mint a férfi és a nő között, önkéntes elhatározás alapján létrejött életközösség és a család intézményének alaptörvényben deklarált védelmére, álláspontom szerint nem kérdéses, hogy érdekházasságok létesítése esetén közbiztonsági érdeksérelem és az állampolgárok jogainak sérelme forog fenn, mely szankciót és szankcionálhatóságot kívánna meg. Ugyanakkor az sem kérdéses, hogy a jelenleg hatályos Büntetőtörvénykönyvünk egyetlen tényállása sem alkalmas arra, hogy az ilyen cselekményt megvalósító személyek büntetőjogi felelősségre vonása megtörténhessen.

Akkor milyen eszközök állnak a hatóság rendelkezésére? Az idegenrendészeti hatóság „jogi fegyverarzenálja” meglehetősen szűkös és nem kellően hatékony. A jelenlegi jogalkalmazás – ahogy arra a nemzeti jelentés is rámutat – idegenrendészeti hatósági

⁷¹⁹ BBC Panorama – Richard Bilton, Inside a big fat sham wedding. Forrás: http://www.bbc.co.uk/panorama/hi/front_page/newsid_9433000/9433554.stm (Letöltés ideje: 2012. 06. 28.)

⁷²⁰ Richard Bilton az érdekházasság jelenségét és az e köré épült üzletet egy külön dokumentumfilmben járta körül, mely a „My big fat fake wedding” címet viselte.

⁷²¹ A Btk. 10. § (2) bekezdése kimondja, hogy társadalomra veszélyes cselekmény az a tevékenység vagy mulasztás, amely Magyarország állami, társadalmi vagy gazdasági rendjét, az állampolgárok személyét vagy jogait sérti vagy veszélyezteti.

ellenőrzések, így az életközösség vizsgálatára irányuló helyszíni ellenőrzések/szemlék lefolytatása, a házastársak jegyzőkönyvi meghallgatása, keretében próbálja felderíteni a lehetséges visszaéléseket, amennyiben az érdekházasság gyanúja eljárása során felvetődik. A hatóság legnagyobb igyekezete ellenére az interjúkon feltett kérdések egy része ugyanakkor egy idő után kiszámítható, az ügyfelek egymásnak továbbadják azokat, kiokítják „sorstársaikát”, felkészülési lehetőséget teremtve. A már említett blogozó is közzétette a kérdéseket, melyeket neki feltettek a jegyzőkönyvi meghallgatáson⁷²². Ezen túl, a hatóság keze kötve van, részint a magyar általános és különös eljárásjogi szabályok és garanciák által, részint az uniós jog által megfogalmazott azon elvárások miatt, amelyek *expressis verbis* benne foglaltatnak a Bizottság 2004/38/EK irányelv jobb alkalmazhatósága érdekében kiadott iránymutatásairól szóló közleményében. Ilyen korlátját képezi a hatékony fellépésnek az az uniós elvárás, melynek értelmében az ellenőrzések a szabad mozgás és tartózkodás jogát gyakorlók vonatkozásában nem válhatnak szisztematikussá, nem irányulhatnak személyek meghatározott, akár állampolgárságon alapuló csoportja ellen, holott nyilvánvalóan, a tendenciák tükrében, arról van szó, hogy bizonyos állampolgársági csoportokhoz tartozók előszeretettel élnek vissza a jog gyakorlásával és próbálják meg a hatóságot félrevezetve a tartózkodási jogot megszerezni. Mi segíthetné a hatékonyabb fellépést? Ahogy arra számos tagállamban példa van – így például az Egyesült Királyságban vagy Ausztriában – az anyakönyvi hatóságoknak szignalizációs szerepük és jogkörük van az illetékes hatóságok felé, így az érdekházasságok még azok megkötése előtt megelőzhetőek és a külföldivel szemben még azelőtt foganatosíthatóak a szükséges idegenrendészeti, közigazgatási és büntetőjogi szankciók, mielőtt a szabad mozgás és tartózkodás jogával bíró családtagként, a tagállam területét elhagyva tartózkodási helye a hatóság számára ismeretlenné válna. Fontos lenne továbbá a nyomozati hatóságok részére hatáskört biztosítani az eljárásban az idegenrendészeti hatóságokkal történő eredményes együttműködés jogi kereteinek kijelölésével.

Problémafelvetések

Mindezek után, összegezve és kiegészítve az eddig leírtakat, a hatályos magyar jogi szabályozási keretrendszerben az érdekházasságok elleni küzdelemmel kapcsolatban fennálló problémákat az alábbiakban látom:

Az érintett szervek – anyakönyvi, idegenrendészeti, bűnüldöző hatóságok – közötti együttműködés jogi háttere kidolgozatlan, mely az eredményes felderítést és fellépést nehezíti, esetenként lehetetleníti el. Hasznos és indokolt lenne az egyebek mellett a szervek közötti rendszeres, kölcsönös adatszolgáltatás és közösen lefolytatott ellenőrzések formájában megnyilvánuló együttműködés jogi kereteinek kimunkálása.

A probléma mértékére vonatkozó számadatok hiányában – mely ugyanakkor nem magyar sajátosság, Európa többi tagállamában is problémaként jelentkezik – csak tendenciák rajzolódhatnak ki előttünk, pontos képet nem kaphatunk a jelenségre vonatkozóan.

A büntetőjogi szankcionálhatóság hiánya azt eredményezi, hogy nincs olyan hatékony visszatartó erő, mely a magyar állampolgárt vagy a harmadik országbelit

⁷²² A kérdéssor megtalálható az alábbi internetes hivatkozás alatt: <http://malak-anapmgtt.blogspot.hu/search/label/T%C3%B6rt%C3%A9net%C3%BCnk>

elrettentené attól, hogy érdekházasságot létesítsen. Alkalmazható büntetőjogi tényállás hiányában nem folytatható nyomozás, nem deríthető fel a szervezett bűnözés szerepe, mely ugyanúgy megbújhat a jelenség mögött, mint ahogy az Egyesült Királyságban is számos esetben fény derült rá. A hatályos idegenrendészeti szabályok keretei között ugyanakkor nincs mód hatékony fellépésre.

Utolsó helyen említtem, ám fontossága annál nagyobb – mint ahogy azt már többször hangsúlyoztam a tanulmány során – a magyar szabályozási megoldásban benne rejlő, az érdekházasságra lépni szándékozók előtt kikaput nyitó anomáliát, mely az Európai Unióba való bejutás reményében a schengeni külső határon elhelyezkedő országunk állampolgárai felé vonzza a harmadik országbeli állampolgárokat és amely szabályozás nem következik az uniós jogból, pusztán nemzeti jogalkotói elhatározás kérdése.

Záró következtetések – A probléma megoldása: az új Btk.-tényállás?

A Parlament 2012. június 25-én elfogadta az új Büntető Törvénykönyvről szóló törvényjavaslatot⁷²³. A javaslat 355.§-a új büntetőjogi tényállást vezet be a törvény XXXIV. fejezetében, a közigazgatás rendje elleni bűncselekmények között, 'családi kapcsolatok létesítésével visszaélés' cím alatt. Az előadás megtartásának időpontjában a törvény kihirdetésére még nem került sor, azonban az azóta eltelt időben a kihirdetés megtörtént⁷²⁴, a jogszabály végleges szövege hozzáférhető, egyúttal bizonyossá vált, hogy a tényállás részét fogja képezni az új Büntetőtörvénykönyvnek, mely 2013. július 1. napjával lép hatályba. A tényállás a következőképpen hangzik: „Az a tizennyolcadik életévét betöltött személy, aki anyagi haszonszerzés céljából, kizárólag tartózkodási jogosultságot igazoló okmány kiadása érdekében létesít családi kapcsolatot, vagy az apaságot megállapító teljes hatályú elismerő nyilatkozathoz hozzájárul, ha súlyosabb bűncselekmény nem valósul meg, vétség miatt két évig terjedő szabadságvesztés büntetéssel büntetendő.”

A tényállás szövegében – a javaslatban szereplő megfogalmazáshoz képest – egy aprónak tűnő, ám a probléma hatóköréhez igazított módosítást eszközöltek csupán, amikor a megfogalmazásból, ekként a büntetni rendeltség köréből kimaradt a családi együttélés céljára szolgáló tartózkodási engedély megszerzésének szándékával létesített házasság, nyilvánvalóan azon egyszerű okból kifolyólag, hogy a jelenség – ahogy arról már többször is szó volt – a szabad mozgás és tartózkodás jogával felruházott harmadik országbeli állampolgárok körében ismert és okoz problémát, az e körön kívül eső harmadik országbeliek vonatkozásában a probléma hazánkban gyakorlatilag nem létezik.

A kriminalizáció mögött megbúvó jogalkotói megfontolás fellelhető a törvényjavaslat miniszteri indokolásában. A miniszteri indokolás kiemeli a probléma jelentős számban való jelenlétét és az amögött – a schengeni térséghez tartozásunk okán – rejlő fokozott biztonsági kockázatot. Egyúttal hangsúlyozza azt is, hogy az illegális migrációval, mint a társadalomra kiemelten veszélyes problémával szembeni küzdelem szükségessé teszi az e tényállás keretei között taglalt jelenségekkel szembeni eredményes fellépést, mely a büntetőjog eszközeitől várható. A bűncselekmény szubszidiárius jellegű, csak súlyosabb bűncselekmény hiányában alkalmazandó önálló tényállásként, a szervezők, segítők bűnsegédként kerülhetnek felelősségre vonásra, szankcióként pedig csak és kizárólag szabadságvesztés büntetés került meghatározásra.

⁷²³ T-6958. számú törvényjavaslat, forrás: <http://www.parlament.hu/irom39/06958/06958.pdf>

⁷²⁴ 2012. évi C. törvény, kihirdetve a Magyar Közlöny 2012. évi 92. számában 2012. július 13-án.

A bűncselekmény törvényi tényállási eleme, az anyagi haszonszerzési cél, egyértelművé teszi ugyanakkor, hogy a tényállás a harmadik országbeliekkel szemben nem alkalmazható majd, hiszen az anyagi haszonszerzési cél kifejezetten a magyar állampolgárok vagy a házasság létrejöttében „üzletszerűen” közreműködők cselekményeinek szankcionálását célozza. Azt gondolom ugyanakkor, hogy az érdekházasság cselekményének a magyar fél vagy a szervező oldaláról történt büntetni rendeltsége nagyon fontos mérföldkő lesz az érdekházasságok elleni hatékony fellépésben, amely jelentőség véleményem szerint a szabadságvesztés büntetés kiszabásában testet öltő büntetőjogi felelősségre vonhatóságban megnyilvánuló prevenció erőben rejlik.

Mindazonáltal, a probléma ezzel nem oldódik meg egy tollvonásra, bár az érdekházasságok számának drasztikus csökkenése joggal remélhető a jogalkotó és jogalkalmazó oldaláról egyaránt. Emellett továbbra is feladata lesz a törvényhozásnak a bűncselekménnyel kapcsolatos állami hatósági fellépés jogi kereteinek kialakítása, a hatóságok közötti együttműködési formák kidolgozása, mely egyelőre még várat magára.